

Autoreferat

1. IMIĘ I NAZWISKO

Dr Sylwia Mrozowska
Uniwersytet Gdański

2. WYKSZTAŁCENIE, POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE

Jestem absolwentką kierunku politologia i nauki społeczne na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończyłam specjalizację międzynarodowe stosunki polityczne i edukacja polityczna. Podczas studiów moje zainteresowania naukowe koncentrowały się wokół dwóch obszarów – pierwszym z nich była liberalna myśl polityczna, drugim integracja europejska. Znalazły one odzwierciedlenie w aktywności utworzonego przeze mnie studenckiego Koła Naukowego Myśli Politycznej, w którym pełniłam funkcję Prezesa, natomiast opiekę merytoryczną sprawował dr hab. Jacek Tebinka, prof. UG. Podczas studiów otrzymywałam stypendium naukowe Uniwersytetu Gdańskiego, dwukrotnie odebrałam Nagrodę Rektora I stopnia, a także stypendium Starosty Wejherowskiego oraz stypendium naukowe Zarządu Miasta Reda. Studia zakończyłam obroną z wynikiem bardzo dobrym pracy magisterskiej pt. *Wolność pozytywna a wolność negatywna. Dwie koncepcje wolności Isaiaha Berlina*, którą napisałam pod kierunkiem dr hab. Mirona Kłusaka, prof. UG. Dyplom magistra politologii uzyskałam 6 kwietnia 2001 r.

1 października 2001 r. zostałam zatrudniona na stanowisku asystenta w Instytucie Politologii. W ramach starań o ciągle poszerzanie kompetencji w tym samym roku ukończyłam dwuetapowe szkolenie „Wzmocnienie administracji publicznej w perspektywie członkostwa Polski w Unii Europejskiej” zorganizowane przez Departament Kształcenia Europejskiego Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Direction Générale de L'Administration et de la Fonction Publique i XII Europejską Akademię Letnią w Bonn i w Brukseli w Instytucie Gustawa Stresemanna, na które przyznano mi stypendium Fundacji Konrada Adenauera. W latach 2002–2004 otrzymywałam stypendium doktorskie. Obrona mojej rozprawy doktorskiej pt. *Mechanizm lobbingu władz regionalnych w Unii Europejskiej*, napisanej pod kierunkiem dr hab. Mirona Kłusaka, prof. UG, odbyła się 29 kwietnia 2004 r. Uzyskałam wówczas stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce.

W 2012 r. ukończyłam dwusemestralne podyplomowe studia na kierunku menedżer badań naukowych i prac rozwojowych w Wyższej Szkole Innowacji w Lublinie oraz dwusemestralne studia podyplomowe na kierunku organizacja pomocy społecznej w Uniwersytecie Gdańskim. Rok później otrzymałam certyfikat ukończenia niestacjonarnego

programu szkoleniowego Europejskiego Informatycznego Studium Certyfikacyjnego EITCA e-Learning na kierunku EITCA/KC kluczowe kompetencje informatyczne w ramach krajowej edycji programu European Information Technologies Certification oraz programu szkoleniowego „BRing. Nauki społeczne dla gospodarki” Wyższej Szkoły Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie.

3. INFORMACJA O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

Pracę naukową w Instytucie Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego rozpoczęłam 1 października 2001 r., początkowo na stanowisku asystenta, a od 1 lipca 2004 r. do dnia dzisiejszego jestem zatrudniona na stanowisku adiunkta. Ponadto w latach 2004–2007 pracowałam na stanowisku asystenta na Wydziale Nauk Ekonomicznych w Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej. W tym samym czasie podjęłam współpracę dydaktyczną z Wyższą Szkołą Bankową w Gdańsku, Pomorską Wyższą Szkołą Polityki Społecznej i Gospodarczej z siedzibą w Starogardzie Gdańskim oraz Sopotką Szkołą Wyższą, prowadząc zajęcia dydaktyczne z zakresu integracji europejskiej. W latach 2002–2005 pełniłam funkcję organizatora 5-letnich studiów zaocznych na kierunku politologia w oddziale w Elblągu. W 2012 r. utworzyłam studia podyplomowe aktywizacja obywatelska społeczności lokalnych w Unii Europejskiej na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

4. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).

Zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję przedsięwzięcie zatytułowane:

Formy działań politycznych (strategia, lobbying, partycypacja) w Unii Europejskiej.

Studium przypadku polityki energetycznej.

Na dorobek naukowy w ramach przedstawionego przedsięwzięcia naukowego składają się 22 publikacje, w tym:

- 2 monografie w języku polskim,
- 1 podręcznik w języku polskim,
- 1 redakcja naukowa pracy zbiorowej w języku angielskim,
- 9 artykułów (w tym 2 w języku angielskim),
- 9 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym 5 w języku angielskim).

Szczegółowy wykaz publikacji składających się na osiągnięcie naukowe

Monografie w języku polskim:

- S. Mrozowska, *Lobbing a wyzwania regionalne w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2014.
- S. Mrozowska, *Polityka energetyczna Unii Europejskiej. Pomiedzy strategią, lobbingiem a partycypacją*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016.

Podręcznik w języku polskim:

- S. Mrozowska, *Strategia jako koncepcja działania politycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.

Redakcja naukowa pracy zbiorowej w języku angielskim:

- S. Mrozowska, *Social Science and Energy Issues*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016.

Artykuły naukowe w języku polskim:

- S. Mrozowska, *Grupy interesu w demokratycznych systemach politycznych*, „Cywilizacja i Polityka” nr 5, 2007,
- S. Mrozowska, *Strategia i plan jako koncepcje działania politycznego*, „Cywilizacja i Polityka” nr 7, 2009,
- S. Mrozowska, *Deficyt demokracji w Unii Europejskiej i wybrane sposoby jego przezwyciężania*, „Przegląd Naukowy Disputatio” t. 12, 2011,
- S. Mrozowska, *Demokracja i dobrobyt z perspektywy europejskiej* [w:] U. Zagórna-Jonszta, R. Peciak (red.), *Dokonania współczesnej myśli ekonomicznej. Egzemplifikacja pojęcia dobrobytu* („Studia Ekonomiczne” nr 102), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2012,
- S. Mrozowska, *Interesy regionalne a lobbing w Unii Europejskiej*, „Nowa Polityka Wschodnia” nr 1, 2013,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, T. Besta, *Rola komunikacji społecznej we wdrażaniu nowoczesnych technologii jądrowych w Polsce*, „Ecoatom” nr 13, 2014 (mój udział szacuję na 40%),
- S. Mrozowska, *Problemy komunikowania i „włączania” społeczeństwa do projektów jądrowych w Unii Europejskiej*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa” nr 3, 2015.

Artykuły naukowe w języku angielskim:

- S. Mrozowska, *Social Communication in Nuclear Energy Projects in France*, „European Journal of Transformation Studies” vol. 2, no. 2, 2014,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Social Determinants of Nuclear Technology Implementation in Poland*, „European Journal of Transformation Studies” vol. 2, no. 2, 2014 (mój udział szacuję na 60%),

Rozdziały w pracach zbiorowych w języku polskim:

- S. Mrozowska, *Strategia i jej miejsce w multcentrycznym modelu świata polityki* [w:] A. Chodubski, E. Polak (red.), *Stawiać pytania, szukać odpowiedzi. Księga dedykowana*

Profesor Urszuli Świętochowskiej, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Sopot 2008,

- S. Mrozowska, *Demokracja uczestnicząca z perspektywy europejskiej* [w:] M. Marczevska-Rytko (red.), *Stan i perspektywy demokracji bezpośredniej we współczesnym świecie*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Problematyka energetyki jądrowej w mediach popularno-naukowych* [w:] P. Kwiatkiewicz (red.), *Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii – teraźniejszość i przyszłość*, t. 2: *Technologia – prawo – ochrona środowiska*, Esus, Poznań 2014 (mój udział szacuję na 30%),
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Włączanie interesariuszy (stakeholder involvement) w proces wdrażania energetyki jądrowej w Polsce* [w:] E. Pływaczewski, W. Filipkowski, Z. Rau (red.), *Przestępczość w XXI wieku*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015 (mój udział szacuję na 70%).

Rozdziały w pracach zbiorowych w języku angielskim:

- S. Mrozowska, *Democratic Accountability in the European Union* [w:] T. Kuczar, A. Modrzejewski (eds.), *Europe and The World in The Face of Integration and Disintegration Processes*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010,
- S. Mrozowska, *Europeanization of Middle-Eastern Europe as a Subject of the Studies of Political Sciences* [w:] M. Baranowska-Szczepanska, M. Gołaszewski (eds.), *Modern Research Trends of Young Scientists: Current Status, Problems and Prospects*, Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Handlu i Usług, Poznań 2012,
- S. Mrozowska, *Energy Policy and Renewable Energy Sources and the Development of European Region* [w:] A. Kukuła (ed.), *Cohesion Policy and Development of the European Union's Regions in the Perspective of 2020*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2015,
- S. Mrozowska, *Social Acceptance in the Process of Optimization of Strategic Decisions within the Scope of Energy Policy* [w:] S. Mrozowska (ed.) *Social Science and Energy Issues*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Public Understanding of Nuclear Energy. Polish Case Study* [w:] S. Mrozowska (ed.), *Social Science and Energy Issues*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016 (mój udział szacuję na 60%).

Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników

Moje zainteresowania naukowe niezmiennie koncentrują się na problematyce działań politycznych, w szczególności strategii, lobbingu, partycypacji oraz problemów integracji europejskiej. W ostatnich latach uwagę poświęcałam przede wszystkim kwestii polityki energetycznej Unii Europejskiej, która stanowi studium przypadku, obejmującego moje dotychczasowe ustalenia naukowe.

Przed uzyskaniem stopnia doktorskiego byłam redaktorem Zeszytów Problemowych UMWP nr 2 p.t. *Wejście Polski do Unii Europejskiej. Szanse i zagrożenia*, Linia 2001; autorką dwóch rozdziałów w pracach zbiorowych (*Wolność w optyce radykalnej odmiany liberalizmu*:

indywidualistyczny libertarianizm [w:] A. Szahaj, K. Arbiszewski (red.), *Indywidualizm, wspólnotowość, polityka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2003; *Pracujący i bezrobotni w krajach Unii Europejskiej i w Polsce* [w:] I. Sobczak (red.), *Procesy demograficzne w krajach Unii Europejskiej – porównania z Polską*, Wydawnictwo Marpress, Gdańsk 2003) oraz dwóch artykułów naukowych (*Lobbing władz regionalnych w Unii Europejskiej – biura regionalne*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe”, vol. 2, nr 1, 2003; *Regulacje prawne i zasady lobbingu w Unii Europejskiej*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe”, vol. 2, nr 2, 2003).

Po uzyskaniu w 2004 r. stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego kontynuowałam rozwój moich zainteresowań naukowych skoncentrowanych wokół problemu demokracji w Unii Europejskiej, relacji demokracji do lobbingu oraz lobbingu i partycypacji jako narzędzi przezwycięzania deficytu demokracji. W centrum moich zainteresowań znajdował się przypadek rodzącego się dopiero i przechodzącego etap profesjonalizacji lobbingu polskich województw w Brukseli. Możliwość obserwacji uczestniczącej procesu tworzenia przedstawicielstwa regionalnego województwa pomorskiego w Brukseli, dostęp do wielu dokumentów źródłowych oraz bezpośredni kontakt z urzędnikami odpowiedzialnymi za tworzenie przedstawicielstwa, jakie umożliwiła mi kilkuletnia praca na stanowisku podinspektora Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, pozwoliły mi odtworzyć model powstawania przedstawicielstwa regionalnego i poznać mechanizm lobbingu władz regionalnych w Brukseli.

Moje zainteresowanie badawcze budziły również następujące kwestie: pomijanie poziomu narodowego przez regiony państw unitarnych, które dostrzegają własny interes w swej stałej obecności w Brukseli; motywacje, warunki i czynniki wpływające na tworzenie i funkcjonowanie przedstawicielstw regionalnych w Brukseli; a także rola strategii, komunikacji społeczno-politycznej oraz procesów podejmowania decyzji dla rozwoju działalności lobbingowej regionów europejskich. Ponieważ w czasie obrony mojej rozprawy doktorskiej na temat mechanizmu lobbingu władz regionalnych w Unii Europejskiej jedynie część polskich województw posiadała swoje przedstawicielstwa w Brukseli, natomiast pozostałe zadeklarowały plan ich utworzenia, postanowiłam kontynuować badanie lobbingu polskich województw w Brukseli w celu opracowania publikacji dotyczącej rozwoju tej strategii organizacyjnej. Badania nad polskimi przedstawicielstwami regionalnymi kontynuowałam w ramach realizacji badań własnych oraz projektów dla młodych badaczy Uniwersytetu Gdańskiego do czasu opublikowania monografii pt. *Lobbing a wyzwania regionalne w Unii Europejskiej*, która ukazała się w 2014 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego. Monografia ta jest efektem badań na temat lobbingu władz regionalnych w Unii Europejskiej prowadzonych po uzyskaniu stopnia doktora w zakresie nauki o polityce.

Tematyka demokracji, strategii, lobbingu oraz grup interesu w Unii Europejskiej stanowi ważny obszar moich zainteresowań naukowych. W wyniku prowadzonych przeze mnie w tym obszarze badań powstało 11 prac, w tym:

- 2 monografie,
- 5 artykułów w czasopismach naukowych,

- 4 rozdziały w pracach zbiorowych (w tym 2 w języku angielskim).

Głównym celem moich badań było rozpoznanie obecności regionów w procesie integracji europejskiej oraz ich roli w kształtowaniu polityki unijnej i zarządzaniu sprawami UE. Koncentrowały się one na przyczynach działalności lobbingowej regionów europejskich, stosowanych przez nie strategiach wobec politycznych kręgów decyzyjnych, efektywności lobbingu regionalnego oraz konsekwencjach „pomijania” przez regiony państwa unitarnego poziomu narodowego zarówno dla systemu politycznego państwa członkowskiego, jak i dla samej Unii Europejskiej. Geneza działalności lobbingowej regionów europejskich wiązała się m.in. z procesami europeizacji, przemianami zachodzącymi w samych regionach oraz rolą, jaką spodziewały się odegrać w unijnym procesie decyzyjnym. Istotne znaczenie miało także dążenie regionów (przede wszystkim jednostek administracyjnych poniżej szczebla centralnego państw złożonych) do upodmiotowienia się w prawie unijnym. Z procesem tym wiązało się zagadnienie zmian zachodzących w samej Unii Europejskiej, m.in. traktatów reformujących oraz procesu rozszerzania i pogłębiania integracji europejskiej.

Moje badania w tym zakresie można podzielić na kilka etapów. Na pierwszym z ich skoncentrowałam się na lobbingu jako strategii organizacyjnej grup interesu wobec politycznych kręgów decyzyjnych, podejmując się uporządkowania i wyjaśnienia istoty strategii jako koncepcji działań politycznych, ze szczególnym uwzględnieniem strategii grup interesu. W monografii pt. *Strategia jako koncepcja działań politycznych*, wydanej nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego w 2010 r., zwróciłam uwagę na trzy aspekty strategii działań politycznych, tj. polistrategię państwa, strategię partii politycznych i strategię grup interesów. W rozdziale czwartym podniosłam kwestię zastosowania strategii w działaniach grup interesu. Przedstawiłam tam wzrastający wpływ grup interesu na proces polityczny oraz rodzaje strategii grup interesu. Posłużyłam się przykładem lobbingu regionalnego w Unii Europejskiej, koncentrując się na dwóch kwestiach: genezie jego rozwoju oraz skuteczności stosowanej przez regiony strategii lobbingowej. Podejmowana przede mną tematyka miała charakter nowatorski – w literaturze polskiej poświęcono jej niewiele publikacji – a także bardzo ważna pod względem poznawczym i znacząca dla sfery praktyki politycznej. Podczas gdy prowadziłam badania w Brukseli, okazało się, że wyniki tego typu prac stanowią przedmiot zainteresowania nie tylko polskich jednostek samorządu terytorialnego, ale i pracowników podobnych nowopowstających biur w Brukseli, którzy byli na etapie tworzenia własnego modelu zarządzania przedstawicielstwami regionalnymi i poszukiwali wiarygodnych informacji na temat funkcjonowania takich jednostek.

W wyniku podejmowanych przeze mnie badań powstały następujące publikacje, skoncentrowane przede wszystkim wokół teoretycznych aspektów strategii i przedstawiające lobbing jako strategię organizacyjną grup interesu wobec politycznych kręgów decyzyjnych:

- S. Mrozowska, *Grupy interesu w demokratycznych systemach politycznych*, „Cywilizacja i Polityka” nr 5, 2007,
- S. Mrozowska, *Strategia i jej miejsce w multicentrycznym modelu świata polityki* [w:] A. Chodubski, E. Polak (red.), *Stawiać pytania, szukać odpowiedzi. Księga dedykowana*

Profesor Urszuli Świętochowskiej, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Sopot 2008,

- S. Mrozowska, *Strategia i plan jako koncepcje działania politycznego*, „Cywilizacja i Polityka” nr 7, 2009,
- S. Mrozowska, *Strategia jako koncepcja działania politycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.

Na drugim etapie uwagę skupiłam na wybranych problemach rozwijającego się w Brukseli lobbingu władz regionalnych. W monografii pt. *Lobbing a wyzwania regionalne Unii Europejskiej*, wydanej nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego w 2014 r., starałam się podsumować moje dotychczasowe badania nad tym zagadnieniem. Wyzwaniem badawczym, jakie postawiłam sobie w owej pracy, było rozpoznanie obecności regionów w procesie integracji europejskiej, w tym mechanizmu lobbingu publicznych (regionalnych) grup interesu. Wskazałam, że genezy jego można doszukać się w historii integracji europejskiej. W miarę postępu integracji – wraz z kolejnymi akcesjami powiększającymi obszar Unii Europejskiej oraz przechodzeniem przez następne fazy integracji, aż do unii politycznej w roku 1993 – coraz więcej regionów domagało się uznania swojej podmiotowości w prawie unijnym, przede wszystkim poprzez uzyskanie możliwości udziału w procesie decyzyjnym. W historii integracji europejskiej zaobserwować można było wzrost aktywności oraz walkę regionów europejskich o uznanie ich za rzeczywiste podmioty prawa wspólnotowego. Jednostki poniżej szczebla centralnego szukały i nadal szukają różnych sposobów na artikulację interesów własnych oraz zamieszkujących je społeczności regionalnych. Reformy procesu podejmowania decyzji wspólnotowych oraz decentralizacja i regionalizacja zachodząca w państwach unijnych powodują, że regiony europejskie coraz skuteczniej osiągają swoje cele i powstaje coraz więcej różnych form współpracy regionalnej – zwiększa się liczba sieci międzyregionalnych oraz aktywizuje się lobbing regionalny. Genezę tego procesu można również powiązać z faktem, że Unia Europejska jest bytem wyjątkowym (*sui generis*) w znaczeniu funkcjonalnym, organizacyjnym, instytucjonalnym i politycznym. Wzrost liczby biur przedstawicielskich regionów w Brukseli łączy się także z procesem europeizacji. Funkcjonowanie przedstawicielstw regionalnych w Unii Europejskiej można również analizować z perspektywy wielopoziomowego zarządzania, skupiając się na tzw. „pomijaniu państw” poprzez działanie na poziomie regionalno-ponadnarodowym jako formie wpływu ponadnarodowego. Zgodnie z teorią instytucjonalną, instytucje polityczne takie jak UE kształtują postępowanie grup interesów.

Za cel badań obrałam sobie zbadanie motywacji, warunków i czynników wpływających na tworzenie i funkcjonowanie przedstawicielstw regionalnych w Brukseli. Jednocześnie dokonałam próby weryfikacji kilku hipotez: (1) lobbing jako narzędzie (strategia) grup interesów stanowi przejaw demokracji uczestniczącej – jest to specyficzna forma działania politycznego rozumianego jako typ zachowań politycznych polegających na racjonalnym, celowym i dowolnym postępowaniu podmiotu realizującego swoje potrzeby, interesy i wartości; (2) analizy uprawiania polityki na poziomie Unii Europejskiej dokonywać można z perspektywy sieci, dotyczącej procesu tworzenia się złożonego, adaptującego się rządu w postaci zarówno pionowych struktur władzy, jak i poziomych bezpośrednich lub pośrednich

powiązań z władzą polityczną, którego istotą jest przekonywanie, dostarczanie i pozyskiwanie informacji w celu promocji pewnych rozwiązań; (3) funkcjonowanie regionalnych grup interesów, w tym przedstawicielstw regionalnych w Unii Europejskiej, ma dwa ważne punkty wyjścia: cel ich działalności oraz specyfikę struktury UE. Unia Europejska przedstawiła swoje pozytywne stanowisko względem udziału grup interesów w procesie stanowienia prawa i wpływa w znacznym stopniu na proces formowania się grup interesów oraz na rolę, funkcje, strategie i taktyki tych grup, które dostosowują się do warunków unijnych, aby zachować szansę na osiągnięcie wyznaczonego celu; (4) istnieją trudności z wyraźnym określeniem efektów i skuteczności lobbingu regionalnego – stanowi on wprawdzie utrwaloną formę działania regionów na poziomie ponadnarodowym, lecz jest tylko jednym z wielu sposobów realizacji interesów regionalnych w Brukseli. Równie ważne są działania podejmowane przez regiony na forum Komitetu Regionów oraz w ramach struktur transgranicznych i międzyregionalnych; (5) zaangażowanie polskich regionów w proces integracji europejskiej oraz lobbing polskich województw za pośrednictwem biur regionalnych nie osiągnęły jeszcze pełni swoich możliwości, co wynika m.in. z pozycji ustrojowej regionu w państwie unitarnym, doświadczeniu w działalności lobbingowej oraz posiadanych zasobów finansowych i osobowych.

Pracę podzieliłam na cztery rozdziały. Celem rozdziału pierwszego było rozpoznanie relacji demokracji do lobbingu. W tym miejscu wykorzystałam koncepcję demokracji uczestniczącej, wskazując na lobbing jako formę instrumentalnego uczestnictwa politycznego oraz wyjaśniając szczególną rolę grup interesu w Unii Europejskiej. Grupy interesu potraktowałam jako zmienną niezależną, a demokrację w UE jako zmienną zależną. Wskazałam na negatywne i pozytywne skutki lobbingu dla procesu demokratyzacji tej organizacji i przedstawiłam podstawowe dylematy związane z definiowaniem lobbingu oraz jego zakresem i funkcjami, jakie pełni on w demokratycznych systemach politycznych. Zarysowałam również proces rozwoju lobbingu regionalnego, w tym instytucjonalizacji i konsolidacji systemu zapośredniczania interesów regionalnych. Skoncentrowałam się na wskazaniu przeobrażeń zachodzących w samej Unii Europejskiej, w tym reform instytucjonalnych oraz prawnych powodujących powstawanie nowych warunków rozwoju lobbingu regionalnego. Istotne zmiany w tym zakresie nastąpiły wraz z uchwaleniem Jednolitego Aktu Europejskiego w 1986r. Wreszcie, scharakteryzowałam władze regionalne jako podmiot polityki. W rozdziale drugim zanalizowałam jeden z celów aktywności regionów w Brukseli. Wybrałam przykład polityki regionalnej, aby podkreślić, że działalność regionów w Europie wykracza poza ramy określone przez politykę regionalną. Przedstawiłam cele, zadania i zasady europejskiej polityki regionalnej oraz wskazałam na jej genezę. Opisałam wybrane przejawy instytucjonalnego wymiaru reprezentacji interesów regionalnych w Unii Europejskiej i scharakteryzowałam działalność biur przedstawicielskich regionów w Brukseli. Rozdział trzeci poświęciłam wybranym aspektom lobbingu w Unii Europejskiej. Zanalizowałam rolę strategii, komunikacji społeczno-politycznej oraz procesów podejmowania decyzji. Wskazałam również na znaczenie zasady pomocniczości jako zwiększającej motywację regionów do podejmowania aktywności na poziomie ponadnarodowym. Podkreśliłam różnice w możliwościach odwoływania się do tej zasady przez regiony państw złożonych i unitarnych. W rozdziale czwartym podjęłam próbę przedstawienia lobbingu jako

formy partycypacji politycznej. W tym celu wskazałam na teorię i działanie lobbingu regionalnego, wartości i korzyści polityczne oraz możliwości wpływu lobbingu na przewyższanie deficytu legitymacji demokratycznej. Wreszcie, przedstawiłam problemy działalności polskich biur regionalnych.

W toku moich badań ustaliłam, że motywacje, warunki oraz czynniki tworzenia i funkcjonowania biur przedstawicielskich regionów w Brukseli są równie zróżnicowane jak same regiony europejskie. Próba uporządkowania przyczyn, dla których regiony państw członkowskich podejmują decyzję o utworzeniu przedstawicielstwa w Brukseli, prowadzi do wyróżnienia następujących dwóch motywacji: możliwości obrony konstytucyjnych uprawnień w przypadku regionów państw złożonych (federalnych i regionalnych) oraz możliwości zdobycia środków finansowych w ramach różnorodnych funduszy europejskich, często z myślą o konieczności wypełniania podstawowych funkcji i zadań jednostek terytorialnych poniżej szczebla centralnego. Pierwsza z powyższych motywacji doprowadziła do upodmiotowienia regionów w prawie unijnym, zredefiniowania zasady pomocniczości oraz przyczyniła się do rozwoju wielopoziomowego zarządzania jako koncepcji nowego rządzenia w Unii Europejskiej. Rządzenie wielopoziomowe to nowy tryb prowadzenia polityki, w który zaangażowane są regiony, państwa i UE. Oznacza ono taką sytuację, w której państwa nie monopolizują procesu podejmowania decyzji unijnych. Druga z wymienionych motywacji wiąże się bezpośrednio z dystrybucyjnym procesem politycznym. Redukowanie dysproporcji regionalnych za pomocą funduszy strukturalnych doprowadziło do tego, że poziom regionalny stał się nowym partnerem instytucjonalnym Komisji Europejskiej, umożliwiając władzom regionalnym dostęp do unijnych procesów decyzyjnych. Zreformowana polityka spójności doprowadziła do poszerzenia kręgu uczestników polityki europejskiej i w miejsce hierarchii wprowadziła zasadę współdecydowania horyzontalnego.

Z perspektywy instytucji europejskich, szczególnie zasady partnerstwa, bezpośrednia obecność regionów w Brukseli ma przede wszystkim wymiar praktyczny, pozwalający na optymalizację prawa europejskiego. Ponadto instytucje europejskie, szukając sposobów na legitymizację swoich działań, współpracując z przedstawicielstwami regionalnymi, tworzą wrażenie, że zachodzi dwukierunkowa komunikacja pomiędzy instytucjami unijnymi i społecznościami regionalnymi. Zakłada się jednocześnie, że poparcie dla instytucji europejskich wzrośnie wraz ze wzrostem liczby rozwiązyanych problemów politycznych i wdrożonych decyzji politycznych. Skutkiem ubocznym takiego podejścia jest rosnący deficyt demokratyczny w Unii Europejskiej. Okazuje się, że skuteczność nie zawsze towarzyszy demokratyzacji. Regiony państw członkowskich nie napotykają przeszkód formalnych w tworzeniu przedstawicielstw regionalnych. Najczęściej aktywność ta zaliczana jest do współpracy zagranicznej regionów, która w przeciwieństwie do polityki zagranicznej państwa mieści się w kręgu kompetencji jednostek terytorialnych poniżej szczebla centralnego.

Z perspektywy Unii Europejskiej, przedstawicielstwa regionalne traktowane są jako reprezentacje terytorialnych grup interesu i podlegają zasadom oraz regułom obowiązującym pozostałe grupy interesu. Do czynników przesądzających o formule obecności regionów w Brukseli poza czynnikami systemowymi zaliczyć można: posiadane zasoby organizacyjne,

ludzkie i finansowe, a także wizję obecności w Brukseli wraz ze strategią funkcjonowania biura oraz modelem komunikacji pomiędzy regionem a biurem regionalnym w Brukseli. W związku z faktem, że biura są najczęściej kilkusobowe, duże znaczenie mają wiedza i sieć kontaktów wypracowane przez pracowników. Czynnikiem sprzyjającym tworzeniu przedstawicielstw regionalnych są otwartość instytucji unijnych i zachęta nie tylko do ścisłej współpracy z instytucjami unijnymi, ale również do współpracy międzyregionalnej. Głos wielu regionów z różnych państw członkowskich w danej sprawie traktowany jest jako bardziej istotny niż głos regionów występujących tylko we własnej sprawie.

Zmiany następujące w państwach członkowskich, takie jak decentralizacja czy regionalizacja, reformy procesów decyzyjnych w Unii Europejskiej i pojawiające się obiektywne problemy, takie jak światowy kryzys finansowy z 2007r. czy problem deficytu demokratycznego, sprzyjają rozwojowi lobbingu regionalnego w Brukseli. Należy jednak pamiętać, że pojęcie lobbingu regionalnego odnosi się tylko do jednej z funkcji biur przedstawicielskich regionów, z funkcji tradycyjnej, promocyjnej i wspierającej najtrudniejszej do realizacji. Funkcjonowanie przedstawicielstw regionalnych w Brukseli w państwach akcesji po 2004 r. nie jest znane opiniom publicznym tych państw. Badania pokazują, że obywatele państw unijnych charakteryzują się niskim poziomem wiedzy na temat Unii Europejskiej, zachodzących w niej procesów decyzyjnych i mechanizmów uprawiania polityki, w tym roli i znaczenia grup interesu. Lobbing w „nowych” państwach członkowskich Unii Europejskiej na poziomie narodowym traktowany jest często jako działalność nieetyczna. Zaufanie do władz samorządowych jest coraz niższe. Wszystko to powoduje, że ta sama działalność lobbingowa prowadzona przez władze regionalne za pomocą biura przedstawicielskiego może być traktowana dwojako: z perspektywy regionu jako negatywna i generująca zbędne koszty, z perspektywy instytucji europejskich zaś jako etyczna i pożądana. Ocena skuteczności lobbingu regionalnego jest niezwykle trudna.

Badacze lobbingu prezentują bardzo odmienne poglądy na skuteczność działań regionów na poziomie ponadnarodowym. Część autorów wskazuje, że regionom nie udało się poszerzyć zakresu swoich działań i wyjść poza politykę regionalną, a ich rola ogranicza się do zbierania i wymiany informacji; inni podkreślają, że zwiększyła się zdolność regionów do stawiania się ośrodkiem odpowiedzialności za realizację polityki regionalnej. Ocenę utrudnia fakt, że sukcesy odnoszone przez regiony na poziomie ponadnarodowym są wypadkową różnorodnych czynników, takich jak sytuacja wyjściowa regionu, założone cele i posiadane zasoby, oraz efektem działań prowadzonych przez regiony na wszystkich poziomach: regionalnym, narodowym i ponadnarodowym. Na sukces bardzo często składa się aktywność biur regionalnych, przedstawicieli regionu w instytucjach unijnych, np. Komitecie Regionów, oraz współpraca międzyregionalna. Nie bez znaczenia pozostaje również wartość problemu dla instytucji europejskich i jego waga w skali całej Unii Europejskiej. Polskie przedstawicielstwa regionalne, po wstępnym etapie otwierania reprezentacji i budowania sieci kontaktów w latach 1999-2006, profesjonalizują funkcjonowanie reprezentacji – podejmują decyzje o zmianie formuły obecności w Brukseli, zmieniają strategię działania. Większość reprezentacji regionalnych pomimo wielu trudności w skutecznym działaniu na poziomie ponadnarodowym jest przekonana o wartości dodanej środków zainwestowanych przez regiony w

funkcjonowanie przedstawicielstwa. W grupie dotyczącej omówionych powyżej kwestii znalazły się następujące publikacje:

- S. Mrozowska, *Interesy regionalne a lobbying w Unii Europejskiej*, „Nowa Polityka Wschodnia” nr 1, 2013,
- S. Mrozowska, *Lobbying a wyzwania regionalne w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2014.

W kolejnej grupie moich prac uwagę skoncentrowałam na niezwykle istotnych zagadnieniach związanych pośrednio z działalnością lobbyingową, lecz bezpośrednio wpływających na jej zakres, metody i skuteczność. Do najważniejszych problemów zaliczyłam kwestie demokracji w Unii Europejskiej, jej deficytu i metod jego przewyższania oraz obiektywnych przemian zachodzących na świecie i nie pozostających bez wpływu na proces integracji europejskiej. Znaczną uwagę poświęciłam koncepcji demokracji uczestniczącej w Unii Europejskiej, partycypacji, odpowiedzialności demokratycznej oraz zasadzie subsydiarności (pomocniczości). Badania te pozwoliły na określenie szeregu czynników wpływających na podejmowanie przez regiony działalności lobbyingowej w Unii Europejskiej. Wyróżnić tutaj można kilka poziomów wpływu: globalny, regionalny (UE) i lokalny (jednostki samorządu terytorialnego). Do prac z tego zakresu należą:

- S. Mrozowska, *Democratic Accountability in the European Union* [w:] T. Kuczar, A. Modrzejewski (eds.), *Europe and The World in The Face of Integration and Disintegration Processes*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010,
- S. Mrozowska, *Demokracja uczestnicząca z perspektywy europejskiej* [w:] M. Marczevska-Rytke (red.), *Stan i perspektywy demokracji bezpośredniej we współczesnym świecie*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011,
- S. Mrozowska, *Deficyt demokracji w Unii Europejskiej i wybrane sposoby jego przewyższania*, „Przegląd Naukowy Disputatio” t. 12, 2011,
- S. Mrozowska, *Demokracja i dobrobyt z perspektywy europejskiej* [w:] U. Zagórna-Jonszta, R. Peciak (red.), *Dokonania współczesnej myśli ekonomicznej. Egzemplifikacja pojęcia dobrobytu* („Studia Ekonomiczne” nr 102), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2012.

W ostatnich latach uwagę poświęcałam przede wszystkim kwestii polityki energetycznej Unii Europejskiej jako studium przypadku obejmującego wszystkie moje dotychczasowe ustalenia naukowe. Wynikiem prowadzonych przede mną w tym zakresie badań jest publikacja 12 prac, w tym:

- 1 monografię,
- 5 artykułów (w tym 3 w języku angielskim),
- 5 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym 3 w języku angielskim),
- 1 redakcja naukowa pracy zbiorowej w języku angielskim.

Za najważniejszą z nich uważam publikację pt. *Polityka energetyczna Unii Europejskiej. Pomiędzy strategią, lobbieniem a partycypacją*, która ukazała się w 2016 r. Jej głównym założeniem badawczym było zdefiniowanie polityki energetycznej Unii Europejskiej jako jednego z najważniejszych obszarów działalności tej organizacji ostatnich lat, mającej dla niej strategiczne znaczenie zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. W tym pierwszym rozumieniu polityka energetyczna UE oznacza tworzenie europejskiej gospodarki wydajnej energetycznie, o niskim poziomie emisji CO₂, w drugim natomiast realizacja jej celów ma doprowadzić do umocnienia pozycji UE na arenie międzynarodowej. Uznałam, iż polityka energetyczna stanowić może studium przypadku wielu zachodzących w tej organizacji procesów, włączając w to kwestie przewyższania deficytu demokracji poprzez zwiększenie partycypacji obywateli w procesie decyzyjnym, kształtowania strategii działania przy współudziale grup interesu stosujących strategię lobbingsową oraz europeizacji wewnętrznej wpływającej na konieczność podejmowania przez państwa członkowskie decyzji znacznie przekształcających ich polityki sektorowe i gospodarki.

Celem poznawczym pracy było, po pierwsze, określenie procesu kształtowania się polityki energetycznej Unii Europejskiej aż do powstania koncepcji unii energetycznej za pomocą analizy tworzonych i wdrażanych strategii oraz analizy normatywnych ról instytucji unijnych w procesach ich realizacji; po drugie, wskazanie roli lobbingu grup interesu „energetycznego” w procesie przyjmowania pakietu klimatyczno-energetycznego, będącego determinantem wytyczania celów energetycznych całej organizacji; po trzecie, omówienie miejsca partycypacji w polityce energetycznej Unii Europejskiej ze wskazaniem na proces wzrostu roli uczestnictwa obywateli europejskich w podejmowaniu strategicznych decyzji poprzez tworzenie instytucjonalnych możliwości „włączania”; oraz, po czwarte, empiryczna weryfikacja procesu europeizacji wewnętrznej polityki energetycznej na przykładzie wywiązywania się przez Polskę z zobowiązania realizacji celu 3×20 (dla całej UE: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r.; 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych; efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20 %) w latach 2010–2015.

W pracy poddano weryfikacji następujące hipotezy: (1) kilkadziesiąt lat po utworzeniu wspólnot europejskich wyzwania związane z polityką energetyczną nadal stanowią jeden z najważniejszych problemów rozwoju integracji europejskiej. Unia Europejska uzależniona jest od importu energii, zmaga się także z niedostateczną dywersyfikacją oraz wysokimi i niestabilnymi cenami energii, co w warunkach ogólnoswiatowego wzrostu popytu na energię oraz poważnych zagrożeń bezpieczeństwa dostaw, zmian klimatycznych oraz braku dostatecznych postępów w zakresie efektywności energetycznej i rozwoju technologii pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych stanowi tym poważniejszą trudność; (2) zmagająca się z deficytem demokracji Unia Europejska poszukuje sposobów jego przewyższania. Wymiernym tego efektem jest prowadzenie aktywnej polityki względem grup interesu mających potencjał legitymizowania instytucji i polityk unijnych. Instytucje unijne traktują grupy interesu jako przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Zauważalny jest coraz większy udział grup interesu w podejmowaniu strategicznych decyzji, czego przykład stanowi aktywność lobbingsowa w procesie przyjmowania paktu klimatyczno-energetycznego;

(3) partycypacja obywateli europejskich w procesach decyzyjnych nadal stanowi dla Unii Europejskiej duże wyzwanie. Próby tworzenia nowych „dróg dostępu” nie zawsze kończą się sukcesem. Problem stanowi także niedopasowanie preferowanych przez instytucje unijne narzędzi demokracji uczestniczącej do możliwości i autentycznych potrzeb uczestnictwa w procesach decyzyjnych obywateli europejskich. Z jednej strony, przykład polityki energetycznej pokazuje konieczność „włączania interesariuszy” do procesów decyzyjnych z zakresu polityki energetycznej, dotyczących m.in. rozwoju programów energetyki jądrowej czy odnawialnych źródeł energii; z drugiej strony, okazuje się, że stosowane modele włączania interesariuszy są skuteczne tylko wówczas, kiedy spełnione są określone kryteria procesowe, polityczne, społeczne i etyczne; (4) europeizacja, zakładająca istnienie stałej interakcji pomiędzy aktorami integracji, pozwala na badanie wpływu Unii Europejskiej na państwa członkowskie oraz sposobu implementacji prawa unijnego i procesu kształtowania przezeń polityk krajowych. W zakresie polityki energetycznej może stanowić narzędzie służące do badania i opisu, w jaki sposób przebiegał i przebiega proces wdrażania celów 3×20 strategii Europa 2020 na szczeblu krajowym i w jakim wymiarze decyzje krajowe są wynikiem państwowych i niepaństwowych uczestników procesów decyzyjnych, w tym również grup interesu.

W opracowaniu problemu poznawczego wykorzystano dorobek teoretyczny nauk politycznych, europeistyki, nauki o stosunkach międzynarodowych, socjologii oraz administracji publicznej. Pomimo widocznej interdyscyplinarności, w pracy przeważa podejście politologiczne, definiujące UE jako ustrój polityczny i poddające analizie skutki integracji europejskiej. Przedmiotem zainteresowania jest sam proces decyzyjny, nie zaś proces i zakres integracji europejskiej oraz kształtowania się preferencji obywateli wobec integracji i ich udziału w procesie podejmowania decyzji.

Podejmując próbę analizy polityki energetycznej Unii Europejskiej, trudno nie zgodzić się z opinią, iż w „próbach teoretyzowania problematyki bezpieczeństwa energetycznego, polityki energetycznej i relacji energetycznych w Europie konieczna jest aplikacja zintegrowanego podejścia. Nie istnieje jedna teoria bezpieczeństwa energetycznego, tak jak nie istnieje jedna teoria bezpieczeństwa, stosunków międzynarodowych czy integracji europejskiej. Mamy do czynienia z problematyką tak wewnętrznie zróżnicowaną, iż jej badacz stoi wobec konieczności aplikacji całego zestawu podejść teoretycznych”. Wśród metod wykorzystanych przy tworzeniu pracy znalazły się: analiza instytucjonalno-prawna, analiza porównawcza, ujęcia ilościowe i jakościowe oraz metoda decyzyjna.

Analizę instytucjonalno-prawną wykorzystano w badaniu europejskich i krajowych (polskich) uwarunkowań polityki energetycznej. Posłużono się nią w szczególności w rozdziałach pierwszym i czwartym. Badaniu poddano przede wszystkim akty prawa pierwotnego i wtórego Unii Europejskiej oraz polskie akty prawne. Analiza porównawcza objęła zalecenia dotyczące kwestii partycypacji obywateli w decyzjach z zakresu polityki energetycznej zarówno organizacji międzynarodowych, jak i wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej. Analiza ilościowa miała na celu głównie ukazanie sytuacji energetycznej Unii Europejskiej i Polski oraz procesu osiągania przez Unię Europejską

wyznaczonych w strategii Europa 2020 celów 3×20 (ograniczenie o 20% emisji gazów cieplarnianych, wzrost o 20% efektywności energetycznej, a także osiągnięcie 20% udziału energii produkowanej z odnawialnych źródeł energii). Analiza jakościowa dotyczy badań jakościowych przeprowadzonych w latach 2014–2015 na potrzeby podrozdziału obejmującego problematykę polskiego programu energetyki jądrowej. Metodę decyzyjną wykorzystano we wszystkich rozdziałach pracy, m.in. przy wyjaśnianiu kwestii takich jak lobbing wobec pakietu klimatyczno-energetycznego, „włączanie interesariuszy” do procesów decyzyjnych z zakresu polityki energetycznej jako procesu optymalizacji decyzji oraz europeizacji wewnętrznej w zakresie implementacji przez Polskę strategii Europa 2020.

Wszystkie elementy analizy obejmowały analizę literatury, w tym monografii, artykułów naukowych, doniesień prasowych i raportów organizacji międzynarodowych. Wykorzystano także źródła internetowe, przede wszystkim oficjalne strony instytucji europejskich i krajowych, organizacji pozarządowych i grup interesu oraz portale specjalistyczne poświęcone problemom polityki energetycznej. Sięgano głównie po literaturę polskojęzyczną i angielskojęzyczną.

Studium poznawcze składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy, zatytułowany *Polityka energetyczna Unii Europejskiej*, ma charakter deskryptywny. Przedstawiono w nim charakterystykę sytuacji energetycznej oraz genezę polityki energetycznej Unii Europejskiej, a także wyniki analizy dokumentów strategicznych tej organizacji, zawierających odniesienia do roli, jaką przypisuje ona kwestiom energetycznym w kontekście osiągania celów rozwojowych, oraz rolę i stanowiska głównych instytucji UE wobec bieżących wyzwań energetycznych. Rozdział zamyka prezentacja determinantów oraz kierunków rozwoju polityki energetycznej do 2050 r. W rozdziale drugim p.t. *Lobbing energetyczny w Unii Europejskiej* przedstawiono rolę i miejsce lobbingu w unijnych procesach decyzyjnych oraz reprezentację grup interesu w Unii Europejskiej, zwracając szczególną uwagę na studium przypadku lobbingu wobec pakietu klimatyczno-energetycznego. Analizie poddano relacje pomiędzy instytucjami UE a grupami interesów z perspektywy teorii wymiany i dostępu oraz teorii demokracji deliberatywnej. W ujęciu analitycznym uwagę zwrócono na kierunek stosowanych strategii i metod lobbingowych i oparto je o studium przypadku lobbingu wobec pakietu klimatyczno-energetycznego. Rozdział trzeci, zatytułowany *Partycypacja w polityce energetycznej Unii Europejskiej*, stanowi prezentację poglądów na temat poziomu demokracji w Unii Europejskiej. Zaprezentowano tu stanowiska dotyczące roli partycypacji w procesie demokratyzacji tej organizacji oraz optymalizacji decyzji politycznych za pomocą „włączania interesariuszy” do procesu decyzyjnego. Podjęto także problem partycypacji w polityce energetycznej, szczególnie w kontekście energii jądrowej oraz odnawialnych źródeł energii, jak również wielowymiarowości poparcia społecznego w procesie rozwoju programów energetyki jądrowej oraz OZE w kontekście „kontrowersyjności” tych technologii w niektórych państwach członkowskich Unii Europejskiej. W kolejnych podrozdziałach przedstawiono kwestię partycypacji w polityce energetycznej Unii Europejskiej oraz stosowane w jej obszarze narzędzia i metody partycypacyjne. Ostatni podrozdział podjął problem oceny technologii energetycznych. Wskazano tam na znaczenie parlamentarnej i partycypacyjnej oceny technologii, prezentując argumenty przemawiające za wartością ich stosowania. W ostatnim

rozdziale p.t. *Polska wobec wyzwań polityki energetycznej Unii Europejskiej* przedstawiono studium przypadku z zakresu implementacji celów 3×20 strategii Europa 2020. Posłużono się przykładem Polski, stosując perspektywę europeizacji wewnętrznej. Wskazano tu na potencjał wyjaśniający zjawiska europeizacji, a następnie dokonano analizy procesu wywiązywania się państwa polskiego z realizacji celów 3×20. W ostatniej części omówiono problemy polskiego programu energetyki jądrowej oraz odnawialnych źródeł energii, wskazując na specyficzne dla Polski trudności w rozwoju „czystych” technologii energetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii społecznych.

Zagadnienia dotyczące poszczególnych problemów związanych z kształtowaniem polityki energetycznej, udziałem w niej poszczególnych interesariuszy oraz badaniem jego motywów i determinantów były przedmiotem następujących publikacji:

- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Problematyka energetyki jądrowej w mediach popularno-naukowych* [w:] P. Kwiatkiewicz (red.), *Bezpieczeństwo energetyczne. Rynki surowców i energii – teraźniejszość i przyszłość*, t. 2: *Technologia – prawo – ochrona środowiska*, Esus, Poznań 2014,
- S. Mrozowska, *Social Communication in Nuclear Energy Projects in France*, „European Journal of Transformation Studies” vol. 2, no. 2, 2014,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Social Determinants of Nuclear Technology Implementation in Poland*, „European Journal of Transformation Studies” vol. 2, no. 2, 2014,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, T. Besta, *Rola komunikacji społecznej we wdrażaniu nowoczesnych technologii jądrowych w Polsce*, „Ecoatom” nr 13, 2014,
- S. Mrozowska, J. Zniszczyński, *Energia jądrowa w agendzie badawczej think tanków europejskich*, „Cywilizacja i Polityka” nr 12, 2014,
- S. Mrozowska, *Energy Policy and Renewable Energy Sources and the Development of European Region* [w:] A. Kukuła (ed.), *Cohesion Policy and Development of the European Union's Regions in the Perspective of 2020*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2015,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Włączanie interesariuszy (stakeholder involvement) w proces wdrażania energetyki jądrowej w Polsce* [w:] E. Pływaczewski, W. Filipkowski, Z. Rau (red.), *Przestępczość w XXI wieku*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Problemy komunikowania i „włączania” społeczeństwa do projektów jądrowych w Unii Europejskiej*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa” nr 3, 2015,
- S. Mrozowska, *Social Acceptance in the Process of Optimization of Strategic Decisions within the Scope of Energy Policy* [w:] S. Mrozowska (ed.), *Social Science and Energy Issues*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016,
- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Public Understanding of Nuclear Energy. Polish Case Study* [w:] S. Mrozowska (ed.), *Social Science and Energy Issues*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016,

- S. Mrozowska, *The Democratic Deficit and Participation in European Union Energy Policy*, „Slovak Journal of Political Science” no. 2, 2016.

Inną ważną publikacją w tym obszarze jest praca zbiorowa pt. *Social Science and Energy Issues*, do której zaprosiłam badaczy tej problematyki z różnych ośrodków naukowych polskich i europejskich. Praca powstała w wyniku realizacji projektu budowania sieci kontaktów naukowych pomiędzy europejskimi badaczami problematyki Science-Technology-Society (STS). Współpraca ta była możliwa również dzięki członkostwu w sieci PLATENSO, która zrzesza badaczy z Europy Środkowo-Wschodniej koncentrujących swoje badania na społecznych i politycznych aspektach technologii jądrowych. Sieć powstała w wyniku realizacji projektu EURATOM Research and Training Programme on Nuclear Energy współfinansowanego ze środków Komisji Europejskiej.

Autorzy publikacji podjęli się analizy problemu wpisującego się w problematykę STS, który dotychczas nie był poruszany na szeroką skalę badawczą i dydaktyczną przez przedstawicieli nauk społecznych w Polsce. STS dotyczy politycznych i społecznych wymiarów rozwoju nauki i technologii i obejmuje zagadnienia dotyczące związków pomiędzy polityką, społeczeństwem i energetyką.

Rozwojowi STS w Polsce nie sprzyjał brak doświadczenia w prowadzeniu badań pomiędzy przedstawicielami nauk społecznych i ścisłych. Badania interdyscyplinarne podejmowane są w momencie, gdy określony problem teoretyczny wymaga współpracy reprezentantów różnych dyscyplin naukowych. Polegają one na wykorzystaniu ich zasobów teoretycznych do rozwiązywania problemów powstających na ich styku. Umiejętność prowadzenia badań interdyscyplinarnych uważana jest za niezwykle trudną kompetencję naukową. Rozwój tego typu badań wymaga m.in. długiego horyzontu czasowego oraz uwzględnienia celowości badań interdyscyplinarnych w założeniach polityki naukowej, co wiąże się bezpośrednio z możliwością finansowania tego typu badań.

Politolodzy i socjologowie zgodnie potwierdzają, że zmiany w tych obszarach wymagają uświadomienia sobie przez decydentów politycznych wartości świadomego i celowego włączania się społeczeństwa do procesów decyzyjnych obejmujących decyzje związane z wdrażaniem tzw. „kontrowersyjnych technologii” oraz przygotowania społeczeństwa do udziału w tych procesach m.in. poprzez promocję narzędzi partycypacyjnych oraz edukacji z zakresu ich stosowania. Wyzwanie stanowi zarówno kształcenie społeczeństwa, jak i decydentów politycznych.

Problem związków pomiędzy polityką, społeczeństwem i energetyką jako przedmiot badań przedstawicieli nauk społecznych zaczął rozwijać się w ostatnich latach w Polsce przede wszystkim ze względów praktycznych. Decyzje polityczne dotyczące budowy w Polsce pierwszej elektrowni jądrowej, wydobywania gazu z łupków czy rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) zaczęły wzbudzać obawy społeczne i wywołały debatę publiczną na temat ich genezy, celowości i konsekwencji.

5. POZOSTAŁE OBSZARY ZAINTERESOWAŃ NAUKOWYCH I POZOSTAŁE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWO-BADAWCZE ORAZ ORGANIZACYJNE

5.1. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

Prowadząc badania nad wyżej przedstawionymi problemami, podejmowałam również próby analizowania szczegółowych kwestii związanych z głównym nurtem moich badań. Efektem są przede wszystkim prace, które powstały w pierwszym pięcioleciu po obronie rozprawy doktorskiej. Wśród nich znajdują się moje opracowania z zakresu lobbingu regionalnego, partycypacji politycznej w Unii Europejskiej oraz problemu deficytu demokratycznego. Tak jak wspomniałam powyżej, w całym okresie moich badań proces rozwoju polskiego lobbingu regionalnego przebiegał bardzo dynamicznie. Moje wczesne prace obejmują ustalenia naukowe dotyczące pierwszej fazy rozwoju polskich przedstawicielstw regionalnych tuż przed oraz w kilka lat po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004r. Do prac z tego zakresu zaliczam:

- S. Mrozowska, *Deficyt demokratyczny w Unii Europejskiej*, „Studia z Teorii i Praktyki Polityki” nr 2, 2004,
- S. Mrozowska, *Region w Unii Europejskiej* [w:] J.M. Malinowski, M. Burdelski, R. Ożarowski (red.), *Problemy badawcze politologii w Polsce*, IP UG – „Askon”, Gdańsk – Warszawa 2004,
- S. Mrozowska, *Polski lobbing regionalny w Unii Europejskiej* [w:] J. Marszałek-Kawa (red.), *Polska w Unii Europejskiej. Bilans otwarcia*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005,
- S. Mrozowska, *Mechanizm lobbingu władz regionalnych w Unii Europejskiej* [w:] R. Bäcker, J. Marszałek-Kawa, J. Modrzyńska (red.), *Od starej do nowej Europy? Kierunki integracji europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005,
- S. Mrozowska, *Polskie przedstawicielstwa regionalne w Unii Europejskiej w dwa lata po akcesji* [w:] A. Chodubski, H. Dubrzyńska, M. Malinowski, A. Modrzejewski (red.), *Regionalizm a globalizacja. Polska-Unia Europejska oraz inne zjawiska i procesy regionalne świata*, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007,
- S. Mrozowska, *Konstytucja europejska wobec deficytu demokratycznego*, „Środkoeuropejskie Studia Polityczne” nr 2, 2007,
- S. Mrozowska, *Spółeczeństwo obywatelskie – państwo. Aktualność dyktotomii* [w:] L. Kacprzak, D. Mierzejewski (red.), *Odmiany myślenia o społeczeństwie obywatelskim*, PWSZ, Piła 2007,
- S. Mrozowska, *Subsydiarność i suwerenność państwa członkowskiego Unii Europejskiej* [w:] S. Jaczyński, A. Wielomski (red.), *Suwerenność państwa w dobie integracji i globalizacji*, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2007,
- S. Mrozowska, *Wspólna polityka regionalna a regionalne rzecznictwo interesów w Unii Europejskiej* [w:] M. Dajnowicz (red.), *Oblicze polityczne regionów Polski*, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Białystok 2007,
- S. Mrozowska, *Wspólny interes europejski*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe” nr 1–2, 2008,

- S. Mrozowska, *Jednostka – grupa interesu – państwo. Geneza wzajemnych oddziaływań* [w:] A. Chodubski, L. Kacprzak, K. Pająk (red.), *Instytucje państwa a społeczeństwo obywatelskie*, PWSZ, Piła 2009,
- S. Mrozowska, *Partycypacja polityczna jako wartość w integrującej się Europie* [w:] L. Kacprzak, J. Knopek, D. Mierzejewski (red.), *Wartości a współczesne państwo*, PWSZ, Piła 2009.

Kolejnym kierunkiem moich zainteresowań była kwestia politycznego wymiaru przemian zachodzących w obszarze szkolnictwa wyższego w Europie oraz problematyki polityki młodzieżowej Unii Europejskiej. Nasilające się w ostatnich latach przemiany szkolnictwa wyższego są bardzo silnie sprzężone z celami strategicznymi UE. Reformy zmierzają w kierunku odejścia od idei uniwersytetu jako instytucji niezależnej, nastawionej na poszukiwanie „prawdy”. Uniwersytety jako instytucje realizujące polityczno-ekonomiczną ideę budowy Europy opartej na wiedzy wywołują jednak szereg pytań i wątpliwości. Również w Polsce, w której obecnie wdrażana jest reforma szkolnictwa wyższego, trwa dyskusja o jej istocie i potencjalnych konsekwencjach. Uczestniczą w niej przedstawiciele środowiska akademickiego, osoby zarządzające instytucjami szkolnictwa wyższego, studenci, pracodawcy i politycy. Tematem dyskusji są przede wszystkim wyłaniający się w wyniku przeprowadzanych reform model uniwersytetu oraz konkretne wyzwania, jakie stoją przed instytucjami i jednostkami. Celem moich badań w tym zakresie jest próba zakreslenia politycznego wymiaru przemian w szkolnictwie wyższym. W opracowaniach staram się przedstawiać otwartą metodę koordynacji jako formę „nowego” rządzenia w UE, obejmującą między innymi edukację oraz badania i rozwój, a także przybliżyć cele obowiązującej strategii rozwoju Europa 2020 oraz rolę, jaką przypisano szkolnictwu wyższemu w osiąganiu celów strategicznych. Najwięcej uwagi poświęcam przypadkowi Polski. Staram się wskazać na powiązanie pomiędzy polityką młodzieżową a reformą szkolnictwa wyższego w UE z perspektywy polityki rozwoju tej organizacji. Opublikowałam 3 rozdziały w książkach i współredagowałam 3 prace zbiorowe podejmujące tę problematykę:

- S. Mrozowska, G. Penkowska (red.), *Uniwersytet jutra*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2015,
- S. Mrozowska, *Szkolnictwo wyższe w realizacji celów strategii Unii Europejskiej „Europa 2020”* [w:] S. Mrozowska, G. Penkowska (red.), *Uniwersytet jutra*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2015,
- S. Mrozowska, *Młodzież w strategii Unii Europejskiej Europa 2020* [w:] M. Boryń, B. Duraj, S. Mrozowska (red.), *Polityka młodzieżowa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014,
- M. Boryń, B. Duraj, S. Mrozowska (red.), *Polityka młodzieżowa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014,
- S. Mrozowska, *Higher Education in Europe: Principles, Stages and Mechanisms of Reform* [w:] S. Mrozowska, T. Besta, A. Zgrundo (ed.), *Educational Challenges in the Cultural Space of the European Union*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013,

- S. Mrozowska, T. Besta, A. Zgrundo (red.), *Educational Challenges in the Cultural Space of the European Union*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013.

Pragnę nadmienić, że wymienione powyżej prace opublikowane zostały w ramach międzynarodowych projektów współfinansowanych przez Komisję Europejską w ramach Jean Monnet Programme i Młodzież w działaniu oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach projektu *Uniwersytet jutra: umiędzynarodowienie kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim poprzez współpracę z Uniwersytetem Houston-Downtown (USA)*. W dwóch projektach pełniłam rolę koordynatora (w drugim koordynatora merytorycznego zadania 3), w jednym wykonawcy projektu.

Za bardzo ważne prace zbiorowe podejmujące problematykę przemian politycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych zachodzących we współczesnym świecie uważam w swoim dorobku dwie prace, których jestem współredaktorem:

- S. Mrozowska, G. Piwnicki (red.), *Jednostka – społeczeństwo – państwo wobec megatrendów współczesnego świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009,
- K. Kamińska, S. Mrozowska, G. Piwnicki (red.), *Państwa – regiony – świat w kształtującej się rzeczywistości globalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009.

W obu tych publikacjach, będących efektem ogólnopolskiej konferencji naukowej, autorami rozdziałów byli uznani politolodzy, europeiści i badacze stosunków międzynarodowych z kilkudziesięciu ośrodków naukowych w Polsce. Ustalenia zawarte w tych publikacjach stanowiły ważną inspirację dla moich badań.

Jestem również autorką kilku artykułów, które nie dotyczą przedstawionych powyżej obszarów badawczych (prace te uwzględniłam w załączniku 5).

5.2. Projekty i granty

Bardzo ważną część mojej pracy naukowej stanowi uczestnictwo w badawczych i dydaktycznych projektach międzynarodowych i ogólnopolskich. Doświadczenie to traktuję jako możliwość zdobywania nowych kompetencji niezbędnych do rozwoju naukowego.

W celu zdobycia umiejętności aplikowania w procedurach konkursowych w latach 2004–2016 ukończyłam kilkanaście szkoleń i warsztatów organizowanych przez Dział Zarządzania Projektami Międzynarodowymi Uniwersytetu Gdańskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Politechnikę Gdańską oraz Regionalne Centra Informacji dla Naukowców. Za największy wkład w zdobycie kompetencji w tym zakresie uważam ukończone przez mnie studia podyplomowe na kierunku menedżer badań naukowych i prac rozwojowych w Wyższej Szkole Innowacji w Lublinie, w roku 2012 oraz 64-godzinny program szkoleniowy „BRing. Nauki społeczne dla gospodarki” Wyższej Szkoły Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie, który ukończyłam rok później.

Do najważniejszych projektów, których byłam koordynatorem lub wykonawcą, zaliczam:

1. międzynarodowy projekt „Podnoszenie świadomości studentów nauk społecznych w zakresie środowiska i zmian klimatycznych” (numer: FSS/2014/HEI/0099/4/0021) współfinansowany ze środków norweskich w ramach programu Rozwój Polskich Uczelni (01.01.2015–30.05.2016), w którym pełniłam funkcję koordynatora. Projekt obejmował m.in. przeprowadzenie badań, opublikowanie monografii (*Polityka energetyczna Unii Europejskiej. Pomiędzy strategią, lobbieniem a partycypacją*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016) opublikowanie pracy zbiorowej (S. Mrozowska (red.), *Social Science and Energy Issues*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2016), wygłoszenie referatu na międzynarodowej konferencji „Nordic Environmental Social Science Conference” na Norwegian University of Science and Technology (NTNU) w dniach 9–11.06.2015, odbycie wizyty studyjnej w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu w Oslo oraz w Instytucie Nauk Politycznych i Socjologii NTNU (12-16.10.2015), a także organizację międzynarodowej konferencji naukowej „Social Science and Energy Issues” z udziałem badaczy norweskich, hiszpańskich i polskich w Instytucie Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego w dniu 22.02.2016;
- strategiczny projekt badawczy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, „Technologie wspomagające rozwój bezpiecznej energetyki jądrowej w Polsce”. Projekt koordynowała Akademia Górniczo-Hutnicza (AGH) w Krakowie. W projekcie tym pełniłam funkcję wykonawcy zadania nr 7, etapu 1, „Analiza społecznych uwarunkowań wdrożenia technologii HTR w Polsce” (16.01.2013–31.08.2014). Zadanie 7 obejmowało opracowanie metodologii badań oraz założeń teoretycznych do analizy społecznych uwarunkowań wdrożenia technologii HTR w Polsce, przeprowadzenie badań literaturowych w zakresie nauki i technologii ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia energetyki jądrowej, dokonanie przeglądu projektów badawczych w tym zakresie w formie raportu oraz przygotowanie i opublikowanie artykułów naukowych oraz prezentację wyników badań na konferencjach i seminariach naukowych. W ramach projektu odbyłam również w dniach 28.09-02.10.2014 r. wizytę studyjną we francuskich instytucjach naukowych zajmujących się komunikacją społeczną w zakresie energetyki jądrowej (przede wszystkim w Commissariat à l'énergie atomique et aux énergies alternatives w Saclay) oraz instytucjach odpowiedzialnych za przekazywanie informacji, komunikację społeczną i współpracę z mieszkańcami okolic lokalizacji elektrowni jądrowych (m.in. Flamanville Local information Committee, CLI). Wizyta obejmowała również seminarium z udziałem członków zespołu Research & Development EDF w Paryżu, podczas której miałam okazję zaprezentować wyniki badań prowadzonych w ramach projektu;
- międzynarodowy projekt „Uniwersytet jutra: umiędzynarodowienie kształcenia w Uniwersytecie Gdańskim poprzez współpracę z Uniwersytetem Houston-Downtown (USA)” (numer: POKL.04.01.01-00-025/13) współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (01.02.2015–31.12.2015). W projekcie pełniłam funkcję koordynatora merytorycznego zadania 3 „Program staży dydaktycznych”. Projekt obejmował m.in. przeprowadzenie badań i opublikowanie pracy zbiorowej (S. Mrozowska, G. Penkowska (red.) *Uniwersytet jutra*, Wydawnictwo Naukowe Libron, Kraków 2015)

oraz rekrutację, organizację i koordynację realizacji staży dydaktycznych na University of Houston-Downtown (USA) dla 12 pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Gdańskiego;

- międzynarodowy projekt „Children’s University for Europe” (numer: 528839-LPP-2012-PL-AJM-ICS) współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach Jean Monnet Programme (01.09.2012–31.07.2013). W projekcie tym pełniłam funkcję koordynatora. W ramach projektu przeprowadziłam m.in. badania naukowe, uczestniczyłam w konferencjach międzynarodowych („EU research and innovation: What role for regions and cities after 2013?”, Komitet Regionów, Bruksela 12.2012; „The political implications of European economic integration-towards a political union”, Komisja Europejska, Bruksela, 14–15.11.2013; „Learning EU & School”, Komisja Europejska, Bruksela 25–26.04.2013), opublikowałam pracę zbiorową (S. Mrozowska, T. Besta, A. Zgrundo (eds.), *Educational challenges in the cultural space of the European Union*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013) oraz zorganizowałam uniwersytet dziecięcy dla 170 uczniów szkół podstawowych województwa pomorskiego. Uniwersytet dziecięcy obejmował cykl szkoleń, wykładów i prezentacji dotyczących problematyki integracji europejskiej, multikulturalizmu w UE, ochrony środowiska i zmian klimatycznych;
- ogólnopolski projekt „Public Understanding of Technology” (Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego) (01.10.2013–31.12.2016). Jestem autorem i koordynatorem projektu. W jego ramach m.in. utworzyłam interdyscyplinarny międzynarodowy zespół naukowy z udziałem młodych badaczy (studentów i doktorantów) oraz pracowników naukowych z Polski i Wielkiej Brytanii; przeprowadziłam wraz z zespołem badania jakościowe i ilościowe na temat społecznej percepcji „kontrowersyjnych” technologii energetycznych podczas Pomorskich Dni Energii w latach 2013–2014; wygłosiłam referaty popularnonaukowe na konferencjach organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe województwa pomorskiego; opracowałam koncepcję i współprowadziłam warsztaty „Public Understanding of Biotechnology” podczas XX Biotechnology Summer School organizowanej przez Międzyuczelniany Wydział Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego (2–7.10.2014, Stegna).

Ponadto uczestniczyłam w charakterze wykonawcy m.in. w następujących projektach:

- projekt Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich) „EU-Reda Trzy więcej niż jeden” (2010–2011). W ramach projektu m.in. opracowałam metodologię i materiały szkoleniowe oraz przeprowadziłam szkolenia dla studentów Wydziału Nauk Społecznych „Młodzież w organizacjach pozarządowych – ścieżki kariery zawodowej”, „Praktyka studencka jako szansa na zdobycie kwalifikacji i poznanie III sektora”, „Ścieżka rozwoju w organizacji pozarządowej, wolontariat i zatrudnienie w organizacji pozarządowej” oraz „Lobbying jako strategia organizacji pozarządowej”;
- projekt Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (rządowy Program na Rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2012–2013) „Przestrzeń publiczna wspólnoty lokalnej w dialogu międzypokoleniowym” (01.06.2013–30.11.2013). W ramach

projektu pełniłam rolę tutora grupy studenckiej, organizowałam spotkania robocze oraz przeprowadziłam nadzór merytoryczny nad procesem przygotowywania reportaży przez uczestników projektu;

- międzynarodowy projekt Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy „Pakt na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego” (01.11.2012–31.11.2013). W projekcie pełniłam funkcję wykonawcy. W ramach projektu m.in. opracowałam metodologię badań i kwestionariusz ankiety, przeprowadziłam badania ankietowe „Problemy społeczne a poziom kapitału społecznego w województwach pomorskim i świętokrzyskim” i badania literaturowe, a także przygotowałam raport z badań oraz publikacje popularnonaukowe na portalach internetowych organizacji pozarządowych prezentujących wyniki przeprowadzonych badań. Wyniki prezentowałam również na konferencji podsumowującej projekt;
- międzynarodowy projekt Komisji Europejskiej (Młodzież w Działaniu) „Polityka młodzieżowa – przegląd okresowy” (01.01.2013–30.11.2013). W projekcie pełniłam funkcję wykonawcy. W ramach projektu m.in. współorganizowałam konferencję naukową, przygotowałam referat, redagowałam publikację zbiorową i przygotowałam rozdział w publikacji;
- międzynarodowy projekt Komisji Europejskiej (Młodzież w Działaniu) „Youth entrepreneurship cross boundaries” (01.02.2014–30.11.2014). W projekcie pełniłam funkcję wykonawcy.
- międzynarodowy projekt badawczy w ramach małego grantu wyszehradzkiego „Participation of the public in energy policies” (03.2015-08.2015). W projekcie pełniłam funkcję wykonawcy.

Ponadto realizowałam na Uniwersytecie Gdańskim projekty dla młodych naukowców w latach 2004–2012 (2004: „Mechanizm lobbingu władz regionalnych w Unii Europejskiej”, numer 7600-5-0037-4; 2005: „Strategia działań politycznych”, numer 7600-5-0118-5; 2008: „Strategie grup interesu”, numer 7600-5-0082-8; 2009: „Strategia jako instytucja działania politycznego”, numer 7600-5-0077-9; 2011: „Europeizacja polskich województw”, numer 538-7601-0691-1; 2012: „Europeizacja polskich województw II”, numer 538-7601-0887-12; charakter udziału habilitanta: autor i koordynator projektów). W ramach projektów m.in. prowadziłam badania nad lobbingiem regionalnym w Brukseli, uczestniczyłam w konferencjach międzynarodowych i opublikowałam prace naukowe, w tym dwie monografie:

- S. Mrozowska, *Strategia jako koncepcja działania politycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010,
- S. Mrozowska, *Lobbing a wyzwania regionalne w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2014.

Jestem również koordynatorem wizyty studyjnej w Instytucie Nauk Politycznych w Uniwersytecie w Trondheim (Norwegian University of Science and Technology), która współfinansowanej w ramach norway grants (Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy - Wizyty studyjne; nr wniosku zatwierdzony do dofinansowania: FSS/2016/SV/W/0033). W ramach

wizyty studyjnej, która będzie miała miejsce w dnia 17-22.10.2016r. odbędzie się szereg spotkań z pracownikami naukowo-dydaktycznymi oraz przedstawicielami instytucji naukowych, podczas których m.in. będziemy konsultować projekt strategii wdrażania w UG programu badawczo-dydaktycznego z zakresu STS w obszarze polityki energetycznej oraz umowę o współpracy pomiędzy Uniwersytetem Gdańskim i NTNU.

Inne projekty

Od kilku lat współpracuję z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi. Na zamówienie miasta Rumia w 2014 r. napisałam ekspertyzę pt. *Ocena jakości Strategii Rozwoju Miasta Rumia do roku 2030*. Pełniłam również funkcję członka zespołu eksperckiego Rada Strategii Rozwoju Miasta Rumii na lata 2014–2030. Jestem także autorką ekspertyzy, która powstała w 2015 r. w ramach współpracy z Gdańskim Obszarem Metropolitalnym (GOM) pt. *Analiza stanu przygotowań jednostek samorządu terytorialnego do realizacji projektów zintegrowanych. Perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2014–2020*, Gdańsk 2015, ss. 55. Ekspertyza obejmowała m.in. następujące problemy: zintegrowane podejście terytorialne Unii Europejskiej; jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci funduszy europejskich perspektywy 2014–2020; „deficyt współpracy” jednostek samorządu terytorialnego jako problem projektów partnerskich; kompetencje merytoryczne a koordynacja współpracy metropolitalnej.

5.3. Aktywność dydaktyczna

W ramach działalności dydaktycznej prowadzę obecnie zajęcia na dwóch kierunkach studiów: politologii oraz bezpieczeństwie narodowym. Są to: integracja europejska, strategia działań politycznych, strategie bezpieczeństwa we współczesnym świecie, lobbying w Unii Europejskiej, przestrzeń polityczna w Unii Europejskiej, strategia bezpieczeństwa państwa, zagrożenia i wyzwania dla obszaru Unii Europejskiej oraz Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego a ochrona środowiska. W poprzednich latach prowadziłam m.in. następujące zajęcia: polityka regionalna Unii Europejskiej, teoria polityki, decydowanie polityczne, elementy nauk politycznych, seminarium licencjackie oraz seminarium magisterskie.

5.4. Aktywność organizacyjna

Swoją wiedzę i kompetencję staram się również wykorzystywać w pracy organizacyjnej. W latach 2012–2016 reprezentowałam niesamodzielnych pracowników naukowych w Radzie Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego oraz Radzie Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego. Od 13 grudnia 2012 r. pełnię funkcję opiekuna Koła Naukowego Aktywizacji i Innowacji Społecznych. W latach 2011–2013 byłam opiekunem stacjonarnych studiów licencjackich na kierunku politologia. W latach 2012–2013 organizowałam i koordynowałam staże dla studentów w przedstawicielstwie regionalnym województwa pomorskiego w Brukseli. Dwukrotnie pełniłam funkcję członka Komisji Rekrutacyjnej na kierunek politologia. Od bieżącego roku pełnię funkcję liaison officer pomiędzy Uniwersytetem Gdańskim a OECD/NEA Data Bank.

Od 2015 r. pełnię funkcję recenzenta w „European Journal of Transformation Studies”, od 2016 r. jestem recenzentem „Przeglądu Europejskiego” oraz członkiem Rady Naukowej

„Slovak Journal of Political Science”. Należałam i należę do rozmaitych towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych, Bałtyckiego Instytutu Spraw Europejskich i Regionalnych (w latach 2013–2015 pełniłam funkcję członka Zarządu), Instytutu Bałtyckiego (w latach 2004–2008 pełniłam funkcję członka Zarządu), Instytutu Kaszubskiego oraz Polskiego Towarzystwa Oceny Technologii (od 2013 r.; jestem członkiem założycielem). Pełnię funkcję członka Rady Naukowej Instytutu Badań Ekonomiczno-Społecznych od 2014 r. Od 2015 r. należę do sieci badawczej PLATENSO (www.vic.platenso.eu), zrzeszającej badaczy z Europy Środkowo-Wschodniej koncentrujących swoje badania na społecznych i politycznych aspektach technologii jądrowych. Sieć powstała w wyniku realizacji projektu EURATOM Research and Training Programme on Nuclear Energy of the European Commission (platensoproject.eu). Utworzyłam również interdyscyplinarny zespół badawczy w ramach projektu „Public Understanding of Technology” (2012–2016) i pozostaję jego członkiem. Działalność zespołu skoncentrowana jest na badaniach z zakresu nauka – technologia – społeczeństwo w obszarze społecznego odbioru nauki i technologii. Wśród tematów podejmowanych przez członków naszego zespołu znajdują się: percepcja ryzyka, komunikowanie o ryzyku, ocena technologii, komunikacja naukowa, strategia i lobbying.

Podczas mojej pracy na Uniwersytecie Gdańskim wielokrotnie pełniłam funkcję sekretarza konferencji: konferencja ogólnopolska „Problemy badawcze i metodologiczne współczesnej politologii w Polsce” (4–6.011.2004), konferencja międzynarodowa „Polska wobec współczesnych wyzwań globalnych i regionalnych” (19–20.05.2005), konferencja ogólnopolska „Jednostka – społeczeństwo – państwo wobec megatrendów współczesnego świata” (19–21.05.2008) jak również członka Komitetu Organizacyjnego: konferencja lokalna „Organizacje pozarządowe szansą na zwiększenie aktywności obywatelskiej” (06.04.2011), konferencja lokalna „Polityka młodzieżowa Unii Europejskiej” (21.11.2013), konferencja ogólnopolska „Kobiety w przestrzeni publicznej” (22.11.2013), konferencja ogólnopolska „Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących we współczesnym świecie” (19.05.2014), konferencja ogólnopolska „Polityka społeczna dla bezpiecznego rozwoju” (22.05.2015); oraz przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego: konferencja międzynarodowa „Social Science and Energy Issues” (22.02.2016).

Za swą działalność organizacyjną i dydaktyczną byłam kilkakrotnie wyróżniana. W 2012 r. otrzymałam od Dyrekcji Instytutu Politologii dyplom za wybitne osiągnięcia związane z działalnością upowszechniania wiedzy, w 2013 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz Brązowy Medal za długoletnią służbę, rok później Dyplom Dyrekcji Instytutu Politologii za osiągnięcia w zakresie popularyzacji nauki oraz ponadprzeciętną pracę organizacyjną.

5.5. Popularyzacja nauki

W ramach popularyzacji nauki koordynowałam projekt międzynarodowy „Children’s University for Europe” będący częścią Jean Monnet Programme, w ramach którego w latach 2012–2013 prowadziłam na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego warsztaty i zajęcia z zakresu integracji europejskiej dla 170 uczniów szkół podstawowych. W latach 2011

–2015 organizowałam i prowadziłam wykłady, warsztaty i konkursy w ramach Bałtyckich Festiwalu Nauki. Podczas X Bałtyckiego Festiwalu Nauki (23–27.05.2012) zorganizowałam w Instytucie Politologii zajęcia popularyzujące naukę dla 240 licealistów pomorskich szkół średnich. Sprawowałam również nadzór merytoryczny nad zajęciami przygotowywanymi w ramach Festiwalu Nauki przez studentów i doktorantów Instytutu Politologii. W ramach popularyzacji nauki powstały również z moim udziałem filmy m.in. popularyzujące wartość rozwoju programów typu STS na Wydziałach Nauk Społecznych w Polsce.

Na zaproszenie jednostek samorządu terytorialnego prowadzę również popularyzujące naukę: wykłady z zakresu aktywizacji i partycypacji obywatelskiej oraz włączania interesariuszy w proces budowy strategii rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto udzielam wywiadów radiowych i telewizyjnych na temat prowadzonych przez mnie badań, m.in.: w ramach międzynarodowego projektu Wywiad w odcinku 3 Magazynu Parlamentu nr 3; w Telewizji Elbląg w 2013 r. na temat ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego; w radiu MORŚ na temat roli komunikacji społecznej w rozwoju programów energetyki jądrowej, 24 marca 2016 r.

Jestem autorką lub współautorką kilku publikacji popularnonaukowych:

- S. Mrozowska, B. Kijewska, *Problematyka energetyki jądrowej w mediach popularnonaukowych*, „Gigawat Energia” nr 4–5, 2014,
- S. Mrozowska, *O pojmowaniu lobbingu*, „Ruch na Redzie. Kwartalnik spraw społecznych powiatu wejherowskiego” nr 5, 2010,
- S. Mrozowska, T. Besta, A. Zgrundo, *Gdański Uniwersytet Dzieciocy dla Europy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013,
- S. Mrozowska, T. Besta, A. Zgrundo, *Poradnik młodego ekologa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013,
- S. Mrozowska, *Wszystko o strategii rozwoju gmin* [w:] *Zielone Zeszyty. Moja gmina – moje miejsce na Ziemi*, Polski Klub Ekologiczny, Gdańsk 2014.